

BÖTE ÖĞRETMEN ADAYLARININ AKILLI TELEFON BAĞIMLILIK DÜZEYLERİNİ BELİRLEMeye YÖNELİK BİR ÇALIŞMA

Nihat ÇALIŞKAN

Doç. Dr., Ahi Evran Üniversitesi, ncaliskan@ahievran.edu.tr

Osman YALÇIN

Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, oyalcinn@gmail.com

Mehmet AYDIN

Bilim Uzmanı, MEB, mehmetaydin40@gmail.com

Ali AYIK

Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, aliyik-40@hotmail.com

Received: 10.10.2016

Accepted: 18.03.2017

ÖZ

Teknolojik gelişmeler, internet, cep telefonu son olarak da akıllı telefonlar günlük yaşamın vazgeçilmez unsurları haline gelmiştir. Dolayısıyla son yıllarda mobil cihazlar hayatımıza büyük ölçüde yön vermeye başlamıştır. Mobil cihazlar hayatımıza büyük ölçüde yön verirken bazı bağımlılıkları da beraberinde getirmektedir. Teknolojiye yakınlığıyla bilinen BÖTE öğretmen adaylarının (öğrencilerinin) akıllı telefon bağımlılık düzeylerini belirlemeye yönelik bir çalışma yürütülmüştür. AEÜ Eğitim Fakültesi BÖTE öğretmen adaylarının akıllı telefon bağımlılık düzeylerini belirlemeye yönelik çalışmada farklı değişkenler irdelenmiştir. AEÜ Eğitim Fakültesi BÖTE bölümü öğrencileri 180 (102 Kız, 78 Erkek) öğrenciden oluşmaktadır. Verilerin toplanmasında Kwon ve arkadaşları tarafından ergenlerde akıllı telefon bağımlılığı riskini ölçmek için geliştirilen 10 maddeden oluşan ve altılı likertle derecelendirilen ölçek kullanılmıştır. Verilerin analizinde frekans, yüzde değerleri kullanılırken cinsiyet bağlamında t testi sınıf, ailenin gelir düzeyi ve ailenin yaşadığı bölgeye Anova testi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda her bir madde boyutunda en yüksek ortalamanın "Akıllı telefonumu hedeflediğimden daha uzun süre kullanırım", "Akıllı telefonumun yanımda olmamasına tahammül edemem" en az ise "Akıllı telefon kullandığımdan dolayı el bileğimde ya da ensemdede ağrı hissederim" maddeleri öne çıkmaktadır. Cinsiyet, öğrenim gördükleri sınıf düzeyi, aile gelir düzeyine göre akıllı telefon bağımlılık düzeyinde herhangi bir farklılık çıkmazken yaşadıkları bölgeye göre ise İç Anadolu bölgesinde yaşayan öğrenciler ile Akdeniz Bölgesinde yaşayan öğrenciler arasında anlamlı bir fark oluşmuştur.

Anahtar Kelimeler: Akıllı telefon, bağımlılık, böte öğretmen adayları.

A STUDY ON DEFINING SMART PHONE ADDICTION LEVEL OF PROSPECTIVE TEACHERS OF CEIT

ABSTRACT

With the technological developments, computers, internet, cell phones and and finally smart phones have become the essential elements of daily life. Thus, mobile devices have started to affect our lives considerably in the last years. While they affect our lives considerably, they lead to some addictions. This study was carried out in order to determine smart phone addiction levels of prospective teachers (students) studying at Computer Education and Instructional

Technologies (CEIT) Department. In the study which aimed to identify smart phone addiction levels of prospective teachers at CEIT Department at Ahi Evran University, different variables were examined. The students of CEIT Department at Education Faculty of Ahi Evran University consist of 180 students (102 females, 78 males). Data was gathered by using a six-point likert type scale which included 10 items and was developed by Noyan and his friends in order to evaluate adolescents' risk of smart phone addiction. Frequencies, percentages, t test and Anova were used to analyze the data. According to the results, the items having the highest average were "I use my smart phone for a longer time than I plan" and "I can't stand absence of my smart phone". On the other hand, the item having the lowest average was "I feel pain in my wrist or on my nape because of smart phone usage". There was not a significant difference between the smart phone addiction levels in terms of gender, grade and level of income. However, there was a significant difference between the students living in Central Anatolia Region and the students living in Mediterranean Region.

Keywords: Smart Phone, addiction, prospective teacher of cert.

GİRİŞ

Bilgi ve iletişim alanında meydana gelen baş döndürücü gelişmeler küreselleşme sürecinde karşılıklı etkileşim süreçleri içerisinde kuşkusuz neden sonuçları itibariyle birbirini besleyen en önemli faktörün başında iletişim teknolojilerinde yaşanan gelişmeler gösterilmektedir. Başka bir deyişle telekomünikasyon küreselleşme sürecinin hem belirleyeni hem belirlenenini olmuştur (Kadı ve Öztunç, 2015).

Günümüz teknolojik gelişmeler ışığında bilgisayar internet cep telefonu ve son olarak akıllı telefonlar günlük yaşamımızın vazgeçilmez parçaları durumuna gelmiştir. Sadece iletişim kurmayı sağlayan cep telefonlarının yerini alarak kullanımı giderek artan akıllı telefonlar günlük yaşamımızda birçok kolaylık getirmenin yanında kişiler arasında ilişkiler, fiziksel ve ruhsal sağlık, genel işlevsellik üzerine etki ederek birçok olumsuz sonuca neden olabilmektedir (Noyan ve vd, 2015).

Son yıllarda mobil cihazlar hayatımıza büyük ölçüde yön vermeye başlamıştır. İlk zamanlarda sadece telefon görüşmesi ve kısa mesaj gönderimi gibi mesajları içeren bu cihazlar günümüzde büyük bir değişim sürecine girmiştir. Mobil cihazlar arasında akıllı telefonlar artık bir bilgisayardan farksız bir hale gelmiştir (Ada ve Tatlı, 2012).

Akıllı telefonlar dijital içeriğin görüntülenmesi vb gibi bilgisayarların yaptığı çoğu işin yürütülmesini sağlayabilmektedir. Gelecek yıllarda ise akıllı telefon notebook tablet bilgisayar gibi mobil aygıtların internet erişimi gibi bilgi ihtiyaçlarının karşılanmasında temel araçlar olacağı gözüküp işlem süreçlerini masaüstü bilgisayarlardan bu mobil aygıtlara kaydıracağı öngörülmektedir (Laudon, 2012).

Werdata'nın (2012) ifade ettiği gibi akıllı telefonların faydaları aşağıdaki gibi özetlenebilir;

- Akıllı telefonlarla e-mail hesaplarına erişim kolay olmakla birlikte bu maliyetleri azaltıp verimliliği artırmaktadır.
- Navigasyon kabiliyeti sayesinde ulaşmak istenen yerlere zaman ve maliyet tasarrufu sağlanarak ulaşılmaktadır.

- Yüksek çözünürlüklü kameralarla iş birliği ve doküman paylaşımını sağlayabilmektedir.

Akıllı telefonlar günümüzde her türlü iletişimi sunmakla birlikte, yaşamımızda çok etkili bilgi edinme, kamuoyunu aydınlatma, paylaşma gibi ortak yaşantılar oluştururken diğer yandan ise, ülkemizde de giderek artan akıllı telefon bağımlılığı fiziksel, ruhsal bağımlılık gibi sorunları oluşturduğu söylenebilir.

Türkiye de kullanımı giderek artan akıllı telefonların kontrolsüz ve aşırı kullanımına ilişkin çalışmalar şuan ki bilgilere göre bu durumu değerlendirmek üzere yapılan ölçek, geçerlilik ve güvenilirlik çalışmalarıyla sınırlıdır. Akıllı telefon bağımlılığı tanımı, tanı ölçütleri, risk etkenlerinin ortaya konabilmesi, önleme ve tedavi girişimleri yapılabilmesi için akıllı telefonların kullanımı ve risk değerlendirmeye ilgili çalışmalara gerek vardır. Bu çalışmalarda kullanılacak Türkçeye uyarlanmış ölçek sayısı sınırlıdır (Noyan & vd, 2015).

Toplumda cep telefonu sosyo- ekonomik düzeye ilişkin bir gösterge olarak kabul edilmekte, bütçesi ne olursa olsun herkesin elde edebileceği ve kişilerin yanlarından ayırmadıkları hayatların bir parçası haline gelen bir iletişim aracı olmuştur. Üniversite öğrencilerin aylık harcamaları baz alınarak yapılan ayrıştırma analizine göre cep telefonu ile konuşma süresi atılan mesaj sayısı ve aylık fatura veya kontur masrafı arasında anlamlı ilişki olduğu görülmüştür. Buna göre aylık harcamaları düşük olan öğrenciler daha az telefonla konuşmakta daha az mesaj atmakta veya daha az kontur ödemesi yapmaktadır. Yüksek aylık harcama yapan öğrenciler ise daha fazla süre ile konuşmakta daha fazla mesaj göndermekte ve daha fazla fatura masrafı ve telefon cihazına daha fazla ödeme yapmaktadırlar (Kadı & Öztunç, 2015).

Akıllı telefona olan bağımlılık ailelerin ve öğrencilerin daha fazla fatura masrafı ödemelerine sebebiyet verebilir ve bu tür bağımlıklar da ebeveyn çocuk ilişkilerini zedeleyici stres, aile içi ve toplumsal çatışmalara sürükleyebilir. Bu kapsamda Eğitim Fakülteleri BÖTE öğretmen adaylarının akıllı telefon bağımlılık düzeylerini belirlemeye yönelik çalışma yürütülmüştür.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı; Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesinde öğrenim gören BÖTE öğretmen adaylarının akıllı telefon bağımlılık düzeylerini belirleyerek farklı değişkenler açısından incelemektir. Bu genel amaç kapsamında aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. Öğrencilerin akıllı telefon bağımlılık düzeyleri nedir?
2. Cinsiyete göre,
3. Öğrenim gördükleri sınıf düzeyine göre
4. Ailenin gelir düzeyine göre,

Ailenin yaşadığı coğrafi bölgeye göre akıllı telefon bağımlılık düzeyleri nedir?

YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli çalışma örnekleme, veri toplama teknikleri ve verilerin çözümlenmesindeki istatistik yöntem ve teknikler açıklanmıştır. Verilerin analizi sürecinde betimsel istatistikle birlikte ilişkisel istatistiklerden de yararlanılmıştır.

Araştırmanın Modeli

Araştırmanın betimsel ve ilişkisel veriler kullanmakla birlikte nicel araştırma niteliğindedir. Nicel araştırma sürecinde BÖTE öğretmen adaylarının akıllı telefon bağımlılık düzeylerini belirlemek amacıyla betimsel yöntem işe koşulmuştur. Eğitim alanındaki araştırmalarda en yaygın olarak betimsel yöntem tarama çalışmaları kullanılmaktadır (Büyüköztürk vd, 2009). Tarama modelleri geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır (Karasar, 2015). Betimleme sürecinde BÖTE öğretmen adaylarının akıllı telefon bağımlılık düzeylerini belirlemeye yönelik olarak Noyan ve diğerleri tarafından Türkçeye uyarlanan ve geçerliliği ve güvenilirliği yapılmış olan Akıllı Telefon Bağımlılığı Ölçeği (Kısa Form) kullanılmıştır (Noyan ve vd, 2015). Ölçekte değişkenler olarak cinsiyet, sınıf, gelir düzeyi ve yaşadığı coğrafi bölge değişkenlerine ilişkin sorulara cevap aranmıştır. Bu yönüyle çalışma ilişkisel tarama niteliğindedir. İlişkisel tarama modelleri 2 yada daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığını ve/veya derecesini belirlemeye amaçlayan araştırma modelidir (Karasar, 2015).

Çalışma Grubu

Araştırmanın hedef evrenini Türkiye'deki tüm devlet ve vakıf üniversitelerinin Eğitim Fakültesi BÖTE bölümlerinde öğrenim gören öğretmen adaylarıdır. Karasar'a göre bu evren soyuttur ve tanımlanması kolay fakat ulaşılması güçtür (zaman, parasal ve benzeri birçok açıdan ulaşılması zorluğunun bulunması) bu nedenle ulaşılabilen evrene (Çalışma Evreni) gidilmiştir. Ulaşılabilen evren araştırmacının ya doğrudan gözleyerek ya da ondan seçilmiş bir örnek küme üzerinde yapılan gözlemlerden yararlanılarak hakkında görüş bildireceği evrendir (Karasar, 2015). Bu çalışmanın evrenini (Çalışma grubu) Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi BÖTE bölümü öğrencileri oluşturmaktadır. Bu öğrencilerden 102'ü kız 78'i erkek öğrenciden oluşmaktadır (Toplam 180). Ölçeklerden 4 tanesi eksik doldurulduğundan bu öğrencilerin cevapladıkları bağımlılık ölçeği geçersiz kılınmış, veriler 180 öğrencinin verisi değerlendirmeye alınmıştır.

Verileri Toplanması

Veriler Noyan vd tarafından Türkçe'ye uyarlanan geçerlik ve güvenilirliği yapılan Akıllı Telefon Bağımlılık Ölçeği-Kısa Form (ATBÖ-KF) elde edilmiştir. ATBÖ-KF, Kwon ve arkadaşları tarafından ergenlerde akıllı telefon bağımlılığı riskini ölçmek için geliştirilen, 10 maddeden oluşan ve altılı Likert derecelleme ile değerlendirilen bir ölçektir. Ölçek maddeleri 1'den 6'ya doğru puanlandırılmıştır. Ölçek puanları 10-60 arasında değişmektedir. Testten elde edilen puanlar arttıkça bağımlılık için riskin arttığı değerlendirilmektedir. Ölçek bir faktörlü olup alt

ölçekleri yoktur. Kore örnekleminde erkekler için kesme puanı 31, kadınlar için 33 olarak belirtilmiştir. Özgün formunun iç tutarlılık ve eş zamanlı geçerliliğinin Cronbach alfa katsayısı 0.91'dir. (Kwon ve vd,2013)

Araştırma sürecinde Eğitim Fakültesi Dekanlığından izin alınmış olup, öğrencilere araştırmaya katılıp katılmama konusunda serbest oldukları ifade edilmiştir. Ölçekte cinsiyet, sınıf, gelir düzeyi ve coğrafi bölge değişkenleri kullanılarak sorulara cevap aranmıştır.

Verilerin Analizi

Elde edilen veriler Spss17 paket programından yararlanılarak analiz edilmiştir. Araştırma verilerinin test edilmesinde ise 0.05 anlamlılık düzeyi alınmıştır. Verilerin analiz sürecinde betimsel istatistiklerle birlikte ilişkisel istatistiklerden yararlanılmıştır. Betimsel verilerin yorumlanmasında frekans, yüzde değerleri kullanılırken cinsiyet bağlamında t-testi, sınıf, ailenin gelir düzeyi ve bölge Anova testi kullanılmıştır.

BULGULAR

Öğrencilerin Akıllı Telefon Bağımlılık Düzeyi

Tablo 1. Öğrencilerin Akıllı Telefon Bağımlılık Düzeylerine Ait Bulgular

Akıllı Telefon Bağımlılık Ölçeğine Ait İfadeler	Ortalama
Akıllı telefon kullanımından dolayı planladığım işleri aksatırım.	2,89
Akıllı telefonu kullanımından dolayı derslerime odaklanmakta, ödevlerimi yapmakta ve işlerimi tamamlamakta güçlük çekerim.	2,89
Akıllı telefon kullanımından dolayı el bileğimde ya da ensemdede ağrı hissederim.	2,58
Akıllı telefonumun yanımda olmamasına tahammül edemem.	3,08
Akıllı telefonum yanımda olmadığına sabırsız ve sinirli olurum.	2,73
Kullanmasam da akıllı telefonum aklımdadır.	3,04
Günlük hayatımı aksatmasına rağmen akıllı telefonumu kullanmaktan vazgeçemem.	3,01
İnsanların Twitter ya da Facebook üzerindeki konuşmalarını kaçırmamak için sürekli akıllı telefonumu kontrol ederim.	2,66
Akıllı telefonumu hedeflediğimden daha uzun süre kullanırım.	3,44
Çevremdeki insanlar akıllı telefonumu çok fazla kullandığımı söylerler.	2,74
Genel Ortalama her bir madde için	2,91
Genel Ortalama bütün maddeler için	29,10

Tablo 1'e bakıldığında en yüksek ortalamaya sahip ifadenin "Akıllı telefonumu hedeflediğimden daha uzun süre kullanırım" ve " Akıllı telefonumun yanımda olmamasına tahammül edemem" olduğu, en az ortalamaya sahip ifadenin ise " Akıllı telefon kullanımından dolayı el bileğimde ya da ensemdede ağrı hissederim" ve "İnsanların

Twitter ya da Facebook üzerindeki konuşmalarını kaçırmamak için sürekli akıllı telefonumu kontrol ederim” olduğu görülmektedir.

Tablo 2. Cinsiyete Göre Öğrencilerin Akıllı Telefon Bağımlılık Düzeylerine İlişkin Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk Testi Sonuçları

Cinsiyet	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
	Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
kadın	,075	102	,183	,982	102	,174
erkek	,072	78	,200*	,976	78	,143

Tablo 2’de normal dağılım değerlerine bakıldığında akıllı telefon bağımlılık düzeylerine göre $p>0,05$ olduğundan her iki grup içinde normal dağıldığı görülmektedir. Parametrik testlerden bağımsız örneklem t testi yapılmıştır. Teste ait sonuçlar tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3. Cinsiyete Göre Öğrencilerin Akıllı Telefon Bağımlılığı Düzeylerine İlişkin T Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	$\bar{X}$	S.S.	t	P
Kadın	102	30,33	11,24	1,841	,067
Erkek	78	27,40	9,72		

Tablo 3’ee bakıldığında $P=,067$ olduğu görülmektedir.. $P>0,05$ olduğundan cinsiyete göre öğrencilerin akıllı telefon bağımlılık düzeyleri arasında cinsiyete göre anlamlı bir fark bulunmamaktadır.

Sınıf Düzeyine Göre Öğrencilerin Akıllı Telefon Bağımlılık Düzeyleri

Tablo 4. Sınıf Düzeyine Göre Öğrencilerin Akıllı Telefon Bağımlılık Düzeylerine İlişkin Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk Testi Sonuçları

Sınıf Düzeyi	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
	Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
1.Sınıf	,117	54	,062	,971	54	,212
2.Sınıf	,084	40	,200*	,969	40	,324
3.Sınıf	,111	43	,200*	,963	43	,174
4.Sınıf	,101	43	,200*	,965	43	,205

Tablo 4’te normal dağılım değerlerine bakıldığında akıllı telefon bağımlılık düzeylerine göre $p>0,05$ olduğundan tüm gruplar için de normal dağıldığı görülmektedir. Parametrik testlerden One-Way ANOVA testi yapılmıştır. Teste ait sonuçlar tablo 5, tablo 6 ve tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 5. Sınıf Düzeyine Göre Öğrencilerin Akıllı Telefon Bağımlılık Düzeylerine İlişkin Betimsel İstatistikleri

Sınıf Düzeyi	N	$\bar{X}$	SS
1.Sınıf	54	29,63	10,47
2.Sınıf	40	28,65	10,72
3.Sınıf	43	28,00	9,95
4.Sınıf	43	29,79	11,81

Tablo 6. Sınıf Düzeyine Göre Öğrencilerin Akıllı Telefon Bağımlılık Düzeyleri Varyansların Homojenliği Testi

Sonuçları			
Levene Statistic	df1	df2	Sig.
,370	3	176	,775

Tablo 7. Sınıf Düzeyine Göre Öğrencilerin Akıllı Telefon Bağımlılık Düzeyleri İlişkin One-Way ANOVA Testi

Sonuçları						
Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P	Anlamlı Fark
Gruplar Arası	95,519	3	31,840	,276	,84	-----
Gruplar İçi	20304,809	176	115,368		3	
Toplam						

Tablo 7’de, öğrencilerin akıllı telefon bağımlılık ölçeğinden aldıkları puanlara ilişkin One-Way ANOVA testi sonuçları incelendiğinde F,276 ve p=,843 olarak bulunmuştur. Bu değere göre p>0.05 olduğundan gruplar arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir.

Aile Gelir Düzeyine Göre Öğrencilerin Akıllı Telefon Bağımlılık Düzeyleri

Tablo 8. Aile Gelir Düzeyine Göre Öğrencilerin Akıllı Telefon Bağımlılık Düzeylerine İlişkin Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk Testi Sonuçları

Aile Gelir Düzeyi	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
	Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
0-1300 TL	,102	83	,033	,979	83	,201
1301-2150 TL	,062	56	,200*	,981	56	,535
2151-2750 TL	,121	22	,200*	,967	22	,638
2751 ve üzeri TL	,110	19	,200*	,939	19	,249

Tablo 8’de normal dağılım değerlerine bakıldığında akıllı telefon bağımlılık düzeylerine göre $p < 0,05$ olduğundan tüm gruplar için normal dağılmadığı görülmektedir. Gerekli varsayımlar sağlanamadığından parametrik olmayan testlerden Kuruskal-Wallis H testi yapılmıştır. Teste ait sonuçlar tablo 9’de verilmiştir.

Tablo 9. Aile Gelir Düzeyine Göre Öğrencilerin Akıllı Telefon Bağımlılık Düzeylerine İlişkin Kruskal-Wallis H Testi Sonuçları

Aile Gelir Düzeyi	N	Sıra Ort.	sd	X ²	P
0-1300 TL	83	90,06	3	,047	,997
1301-2150 TL	56	91,60			
2151-2750 TL	22	89,11			
2751 ve üzeri TL	19	90,79			

Tablo 9’da, Aile Gelir Düzeyine Göre Öğrencilerin Akıllı Telefon Bağımlılık ölçeği alt faktörlerinden aldıkları puanlara ilişkin Kruskal-Wallis H testi sonuçları $X^2 = ,047$ ve $p = ,997$ olarak bulunmuştur. Bu değere göre $p > 0,05$ olduğundan anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir.

Ailesi İle Yaşadığı Bölgeye Göre Öğrencilerin Akıllı Telefon Bağımlılık Düzeyleri

Tablo 10. Ailesi İle Yaşadığı Bölgeye Göre Öğrencilerin Akıllı Telefon Bağımlılık Düzeylerine İlişkin Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk Testi Sonuçları

Ailenizle yaşadığınız bölge neresidir?	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
	Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Akdeniz Bölgesi	,113	24	,200	,963	24	,492
Ege Bölgesi	,107	18	,200	,953	18	,469
İç Anadolu Bölgesi	,066	104	,200	,980	104	,112
Karadeniz Bölgesi	,152	15	,200	,953	15	,572
Doğu/Güney Doğu Anadolu Bölgesi	,204	8	,200	,907	8	,331
Marmara Bölgesi	,155	11	,200	,972	11	,906

Tablo 10’da normal dağılım değerlerine bakıldığında akıllı telefon bağımlılık düzeylerine göre $p > 0,05$ olduğundan tüm gruplar için de normal dağıldığı görülmektedir. Parametrik testlerden One-Way ANOVA testi yapılmıştır. Teste ait sonuçlar tablo 11, tablo 12 ve tablo 13’te verilmiştir.

Tablo 11. Ailesi İle Yaşadığı Bölgeye Göre Öğrencilerin Akıllı Telefon Bağımlılık Düzeylerine İlişkin Betimsel İstatistikleri

Sınıf Düzeyi	N	$\bar{X}$	SS
Akdeniz Bölgesi	24	23,67	9,07
Ege Bölgesi	18	25,89	11,52
İç Anadolu Bölgesi	104	30,55	10,30
Karadeniz Bölgesi	15	31,93	10,12
Doğu/Güney Doğu Anadolu Bölgesi	8	27,13	15,53
Marmara Bölgesi	11	29,45	9,69

Tablo 12. Ailesi İle Yaşadığı Bölgeye Göre Öğrencilerin Akıllı Telefon Bağımlılık Düzeyleri Varyansların Homojenliği Testi Sonuçları

Levene Statistic	df1	df2	Sig.
,694	5	174	,629

Tablo 13. Ailesi İle Yaşadığı Bölgeye Göre Öğrencilerin Akıllı Telefon Bağımlılık Düzeylerine İlişkin One-Way ANOVA Testi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P	Anlamlı Fark
Gruplar Arası	1264,921	5	252,984	2,300	,047	Akdeniz Bölgesi-İç Anadolu Bölgesi
Gruplar İçi	19135,406	174	109,974			
Toplam	20400,328	179				

Tablo 13'te, öğrencilerin akıllı telefon bağımlılık ölçeğinden aldıkları puanlara ilişkin One-Way ANOVA testi sonuçları incelendiğinde $F=2,300$ ve $p=,047$ olarak bulunmuştur. Bu değere göre $p<0.05$ olduğundan gruplar arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Hangi gruplar arasında anlamlı bir farklılık olduğunu belirlemek için Tukey testi yapılmıştır. Tukey testine ait sonuçlar tablo 14'te verilmiştir.

Tablo 14. Ailesi İle Yaşadığı Bölgeye Göre Öğrencilerin Akıllı Telefon Bağımlılık Düzeylerine İlişkin Tukey Testi Sonuçları

(I) Ailenizle yaşadığınız bölge	(J) Ailenizle yaşadığınız bölge	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval
neresidir?	neresidir?				Lower Bound Upper Bound

Akdeniz Bölgesi	Ege Bölgesi	-2,22222	3,26984 ,984	-11,6451	7,2006
	İç Anadolu Bölgesi	-6,88141*	2,37480 ,048	-13,7250	-,0378
	Karadeniz Bölgesi	-8,26667	3,45164 ,164	-18,2134	1,6801
	Doğu/Güney Doğu Anadolu Bölgesi	-3,45833	4,28123 ,966	-15,7957	8,8791
	Marmara Bölgesi	-5,78788	3,81835 ,655	-16,7914	5,2156
Ege Bölgesi	Akdeniz Bölgesi	2,22222	3,26984 ,984	-7,2006	11,6451
	İç Anadolu Bölgesi	-4,65919	2,67714 ,507	-12,3740	3,0556
	Karadeniz Bölgesi	-6,04444	3,66623 ,568	-16,6096	4,5207
	Doğu/Güney Doğu Anadolu Bölgesi	-1,23611	4,45605 1,000-14,0773		11,6051
	Marmara Bölgesi	-3,56566	4,01338 ,949	-15,1312	7,9999
İç Anadolu Bölgesi	Akdeniz Bölgesi	6,88141*	2,37480 ,048 ,0378		13,7250
	Ege Bölgesi	4,65919	2,67714 ,507	-3,0556	12,3740
	Karadeniz Bölgesi	-1,38526	2,89638 ,997	-9,7319	6,9614
	Doğu/Güney Doğu Anadolu Bölgesi	3,42308	3,84761 ,949	-7,6648	14,5109
	Marmara Bölgesi	1,09353	3,32491 ,999	-8,4880	10,6751
Karadeniz Bölgesi	Akdeniz Bölgesi	8,26667	3,45164 ,164	-1,6801	18,2134
	Ege Bölgesi	6,04444	3,66623 ,568	-4,5207	16,6096
	İç Anadolu Bölgesi	1,38526	2,89638 ,997	-6,9614	9,7319
	Doğu/Güney Doğu Anadolu Bölgesi	4,80833	4,59111 ,901	-8,4221	18,0387
	Marmara Bölgesi	2,47879	4,16283 ,991	-9,5174	14,4750
Doğu/Güney Doğu Anadolu Bölgesi	Akdeniz Bölgesi	3,45833	4,28123 ,966	-8,8791	15,7957
	Ege Bölgesi	1,23611	4,45605 1,000-11,6051		14,0773
	İç Anadolu Bölgesi	-3,42308	3,84761 ,949	-14,5109	7,6648
	Karadeniz Bölgesi	-4,80833	4,59111 ,901	-18,0387	8,4221
	Marmara Bölgesi	-2,32955	4,87281 ,997	-16,3717	11,7126
Marmara Bölgesi	Akdeniz Bölgesi	5,78788	3,81835 ,655	-5,2156	16,7914
	Ege Bölgesi	3,56566	4,01338 ,949	-7,9999	15,1312
	İç Anadolu Bölgesi	-1,09353	3,32491 ,999	-10,6751	8,4880
	Karadeniz Bölgesi	-2,47879	4,16283 ,991	-14,4750	9,5174
	Doğu/Güney Doğu Anadolu Bölgesi	2,32955	4,87281 ,997	-11,7126	16,3717

Tablo 14'te ailesi ile yaşadığı bölgeye göre öğrencilerin akıllı telefon bağımlılık düzeylerine ilişkin Tukey testi sonuçları incelendiğinde İç Anadolu bölgesinde yaşayan grubun ($X=30,55$), Akdeniz bölgesinde yaşayan gruba ($X=23,67$) göre akıllı telefon bağımlılık düzeyinin anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Buna göre akıllı telefona, İç Anadolu bölgesinde yaşayanların Akdeniz Bölgesinde yaşayanlara göre daha fazla bağımlı olduğu görülmektedir. Akdeniz Bölgesinde yaşayan öğrencilerin sosyal etkinlik yapabilecekleri ortamın daha fazla olabileceğinden akıllı telefon kullanımına İç Anadolu'da yaşayan öğrencilerden daha az ihtiyaç hissetmiş olabilirler.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu çalışma BÖTE öğretmen adaylarının akıllı telefon bağımlılık düzeylerini belirlemeye yönelik bir çalışmadır. Davranışsal bağımlılıkların temelinde kendini tekrar eden davranışlar yer almaktadır. Bu haz verici davranışlar sürekli olarak alışkanlığa dönüşebilmektedir (Grant,2010). Her türlü bağımlılıkta olduğu gibi belirli bir davranışla fazlaca uğraşmak, gerçek dünyadan uzaklaşmak, bireyin yaşamında haz verici bir davranış ortaya çıkarırken diğer yandan da kişiyi strese, gerginliğe sebebiyet verecek bağımlılıklar oluşturabilmektedir (Chakraborty, 2012).

Türkiye' de kullanımı giderek artan akıllı telefonların kontrolsüz ve aşırı kullanımı; hayatında her aşamasında kendisini hissettirmektedir. Aile içi ilişkilerde, akran grupları arasında hatta öğrenme-öğretme sürecinde öğrenciler akıllı telefona bağımlı hale gelebilmektedirler. Öğrenciler ders notlarını dahi kamera yardımıyla fotoğraflamaktadırlar. BÖTE öğretmen adaylarının akıllı telefon bağımlılık düzeyini belirlemeye yönelik çalışma sonucunda öğrencilerin bağımlılık düzeyinin genel ortalaması 29,10 olduğu görülmektedir. Orta düzeye yakın bir bağımlılığın olduğu söylenebilir.

Tablo 1'e bakıldığında en yüksek ortalamaya sahip ifadenin "Akıllı telefonumu hedeflediğimden daha uzun süre kullanırım" ve " Akıllı telefonumun yanımda olmamasına tahammül edemem" olduğu, en az ortalamaya sahip ifadenin ise " Akıllı telefon kullanımından dolayı el bileğimde ya da ensemdede ağrı hissederim" ve "İnsanların Twitter ya da Facebook üzerindeki konuşmalarını kaçırmamak için sürekli akıllı telefonumu kontrol ederim" olduğu görülmektedir. Akıllı telefonla geçirilen zamanın giderek artmasında bağımlılığın gelişmesini etkilemektedir (Kuss, 2011). Öğrencilerin yanında telefon olmaması strese ve kaygıya sebebiyet verebilmektedir. Bu davranışta akıllı telefona olan bağımlılığı göstermektedir.

Cinsiyet, öğrenim gördükleri sınıf düzeyi, aile gelir düzeyine göre akıllı telefon bağımlılık düzeyinde herhangi bir anlamlı farklılık gözükmezken akıllı telefon bağımlılık düzeyi öğrencilerin yaşadıkları bölgeye göre İç Anadolu bölgesinde yaşayan öğrenciler ile Akdeniz Bölgesinde yaşayan öğrenciler arasında anlamlı bir farklılık oluşturmaktadır. İç Anadolu Bölgesinde yaşayan öğrenciler, Akdeniz Bölgesinde yaşayan öğrencilere göre daha bağımlı olduğu görülmektedir. Bunun nedeni olarak da Akdeniz Bölgesinde yaşayan öğrencilerin sosyal etkinlik yapabilecekleri ortamların daha fazla olmasından akıllı telefon kullanımına İç Anadolu'da yaşayan öğrencilere göre daha az ihtiyaç hissetmiş olabilecekleri söylenebilir.

Totten, Lipscomb, Cook ve Lesch (2015) Amerika Birleşik Devletlerindeki Coloroda, Connectreut, Louisiriana ve Kuzey Dokata eyaletlerindeki öğrenim gören öğrencilerin cep telefonuna bağımlılık ve kullanımlarının coğrafi bölgeye göre farklılık gösterdiğini ifade etmişlerdir.

Zorlayıcı (Kompulsif) davranışlar akıllı telefon bağımlılığının gelişiminde önemli bir yer tutmaktadır (Takao & vd, 2011). Noyan ve vd'nin açıkladığı gibi sürekli internet erişimi sağlayabilen ve sosyal iletişim servisleri aracılığıyla sürekli ulaşılabilir olmayı sağlayan akıllı telefonlar zorlayıcı bir şekilde kontrol ediyor olmak akıllı telefon kullanıcılarını bağımlılığa yatkın hale getirebilmektedir. Dolayısıyla akıllı telefonların insanın her türlü; bilgi, paylaşım, iletişim ilişkilerde kolaylık sağlarken bağımlılık, bireysel yaşam, fiziksel sorunlara yol açtığı söylenebilir. Bu bağlamda şu önerilere yer verilebilir;

Öğrencilerin ders dışı zamanlarında üniversiteler tarafından sosyal etkinliklere (Tiyatro, yüzme, sinema, bisiklet turları gibi) fırsatlar yaratılabilir. GSM şirketleri tarafından öğrenci olan kullanıcılara internet kotası ve görüşme dakikası sınırlandırılabilir. Akıllı telefonlara olan bağımlılığı insanların sağlığına önemli zarar verdiği konusunda alan uzmanlarınca öğrencilere bilgilendirilebilir.

KAYNAKÇA

- Ada, S. ve Tatlı, H. (2012). "Akıllı Telefon Kullanımını Etkileyen Faktörler Üzerine Bir Araştırma". 15. Akademik Bilişim Konferansı,23-25 Ocak 2013, Akdeniz Üniversitesi, Antalya.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F.(2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem akademi.
- Chakraboty, K., Basu, D. and Vijaya, K. G. (2012). *Internet Addiction: Consensus, Controversies, And The Way Athead*. East Asian Arch Psychitary, 20, 123-132.
- Grant, JE., Potenza, M. N., Weinstein, A. and Grolick, D. A. (2010). *Introduction To Behavioral Addictions*. Am J Drug Alcohol Abuse, 36, 233-241.
- Kadı, F. ve Öztunç, H. (2015). *Üniversite Öğrencilerinin Aylık Harcamaları İle Cep Telefonu Kullanımları Arasındaki İlişki Üzerine Ampirik Bir Çalışma*, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 44, 168-178.
- Karasar, N. (2015). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. 28. Baskı, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kuss, D. R. and Griffiths, M. D. (2011). Online Soial Networking And Addiction: A Review Of The Psychological Literature. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 8, 3528-3552.
- Kwon, M., Lee, JY., Won, MY., Park, JW., Min, JA.; Hahn, J., et al. *Development and validation of a smartphone addiction scale (SAS)*. Plos One, 8(2), :e56936.
- Laudon, K. J. Ve Laudon, J. P.(2012). *Managament information systems: Managing the digital firm*, Prentice Hall Boston, Usa, 181.
- Noyan, C. O., Darçın, A., Nurmedov, S., Yılmaz, O. ve Dilbaz, N. (2015). Akıllı Telefon Bağımlılığı Ölçeğinin Kısa Formunun Üniversite Öğrencilerinde Türkçe Geçerlilik Ve Güvenirlilik Çalışması, *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 16, 73-81.

- Takao, M., Takahashi, S. and Kitamura, M., (2009). Addictive Personality And Problematic Mobile Phone Use. *CyberPsychology & Behavior*, 12, 501-507.
- Totten, J. W., Lipscomb, T. J., Cook, R. A. and Lesch, W. (2005). General Patterns of Cell Phone Usage Among College Students: A Four-State Study. *Services Marketing Quarterly*, 226(3), 13-39.
- Werdata, INC. (2010). *Ways Smartphones Can Save Money And Increase Productivity*. Werdata Inc., "Ways Smartphones Can Save Money and Increase Productivity", <http://www.werdata.com/pdf/SavingMoneyWithSmartphones.pdf>, Erişim tarihi: 23.05.2016.

EXTENDED SUMMARY

Introduction

There are remarkable developments in information and communication technologies. Developments in communication strategies are among the most important elements in mutual interactions. In another words, telecommunication has been both a determiner and a determined of globalization process. (Kadı ve Öztunç, 2015)

With the technological developments; computer, internet, cell phones and finally smart phones are essentials of daily life. Smart phones replace the cell phones which is just enabling communicating. Widely used smart phones make our lives easier. However, they also cause many adverse outcomes by affecting interactions among people, physical and mental health, general performance (Noyan et al., 2015).

Method

The study is a quantitative research. In the study, descriptive and relational data were used. In this quantitative research, descriptive method was implemented to determine the smart phone addiction level of Computer Education and Instructional Technologies (CEIT) department prospective teachers. Descriptive survey model is commonly used in studies related to education (Büyüköztürk et al., 2009). Survey models are research approaches aiming to describe a situation taking place in past or at present as it is (Karasar, 2015). In description process, Smart Phone Addiction Scale (Shorter Form) developed by Noyan et al and Turkish version of that scale was used to determine smart phone addiction level of prospective teachers of Computer Education and Instructional Technologies (CEIT) department. Also, the validity and reliability of the scale were carried out (Noyan et al., 2015). The variables in the scale were gender, grade, level of income and city lived in. That's why, it can be said that it is a relational screening model. Relational screening model is research model aiming to define presence or level of variation among two or more variables (Karasar, 2015).

Findings (Results)

The target population of the study is prospective teachers studying at Computer Education and Instructional Technologies (CEIT) department at private and state universities all around Turkey. According to Karasar, that

population is abstract and it is easy to define but difficult to get (in terms of time, financial and etc.); that's why study group is used. Study group is a population which researcher observes either directly or a sample chosen among population and researcher benefits from the observations while expressing his opinion (Karasar, 2015). The study group of this study was consisted of students studying at Computer Education and Instructional Technologies (CEIT) department at Ahi Evran University. There were 102 girl and 78 boy students (180 in total). As four of the scales were not filled completely, those were declared invalid, the left ones were evaluated.

At the end of the study, those followings were the expressions having the highest level average related to smart phone addiction: "I use my smart phone longer time that I planned" and " I can't stand absence of my smart phone". The following items were the ones having the lowest level of average "I feel pain in my wrist or on my nape because of smart phone usage" and "I always control my smart phone in order to follow people's dialogues on Twitter or Facebook".

There was not a significant difference between smart phone addiction level of Computer Education and Instructional Technologies (CEIT) department prospective teachers and variables as gender, grade and level of income. When Tukey test results were examined it was seen that students' smart phone addiction level varies according to the place that students and his family live. It was seen that the group living in Central Anatolia Region (X= 30, 55) had greater smart phone addiction level than the group living in Mediterranean Region (X= 23, 67). Therefore, it can be stated that there was a significant difference in terms of regions. Also, it can be deduced that the ones living in Central Anatolia Region were much more addicted smart phones than ones living in Mediterranean Region. The reason behind this difference can be the lack of social activity opportunity students have in Central Anatolia Region because students living in Mediterranean Region have more chances of having social activities; therefore, they feel less addiction to smart phone usage.

Conclulsion and Discussion

The current study was conducted to define smart phone addiction level of prospective teachers studying at Computer Education and Instructional Technologies (CEIT) department. The underlying reason of behavioral addiction is repetitive behaviors. Those behaviors making someone feel happy can turn into an ongoing habit (Grant, 2010). As in every kind of addiction, dealing with a certain behavior excessively and walking away from real life make someone feel happy; on the other hand, those behaviors can make someone feel depressed and have habits causing tension (Chakraborty, 2012).

In Turkey, extensive and uncontrolled usage of smart phones affects any part of the daily life. Students can turn into smart phone addicts in their interactions in family, among peers and even in educational process. Students even take photo of their lecture notes. At the end of the study aiming to define the smart phone addiction level of Computer Education and Instructional Technologies (CEIT) department prospective teachers, the average addiction level of students was detected as 29, 10. It can be said that this average is approximately at medium level.

When Table 1 is examined, it is seen that followings were the expressions that had the highest average level related to smart phone addiction: "I use my smart phones longer time that I planned" and "I can't stand absence of my smart phone". The following items were the ones having the lowest level of average "I feel pain in my wrist or on my nape because of smart phone usage" and "I always control my smart phone in order to follow people's dialogues on Twitter or Facebook". As the time spent on smart phones increases, addiction can increase as well (Kuss, 2011). Lack of cell phones makes students feel stressed and anxious. Those behaviors show that there an addiction of smart phone.

While there was not a significant difference among gender, grade and financial level of students in terms of smart phone addiction, the significant difference was detected in the regions that students live. Students' smart phone addiction level varied especially in Central Anatolia and Mediterranean Regions. It was seen that students living in Central Anatolia Region has higher level of addiction on smart phones than ones living in Mediterranean Region. The reason behind that case can be the lack of social activities provided in the regions. There are more social activities compared to Central Anatolia Region; that's why, students living in Central Anatolia Region have a tendency to use smart phones more.

Totten, Lipscomb, Cook and Lesch (2015) have stated in their study that the cell phone usage and addiction level of students studying in Colorado, Connecticut, Louisiana and North Dakota in USA varies according to geographical region.

Compulsive behaviors have a great effect on developing smart phone addiction (Takao et al., 2011). As Noyan et al. stated, smart phones enables easy access to internet and social networking sites, consequently, smart phones can make the users addicted. That's why, it can be said smart phones cause addiction, individual life and physical problems while providing information, share and easiness in communication. Within this context, the followings can be suggested:

Universities can provide social activities (such as theatre, cinema, swimming, bike tour). Internet and phone call duration engaged by students can be limited by GSM companies. Students can be informed by experts about the harmful effects of smart phone addiction on health.